

ՀԱՊԳԸԳԷԹ

ՆՈՒՄԵՐՈ 212

ՍՍ.ԼԸ

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՍԷՆԵ

21 ՄԱՐՏ 1872

Սէտայը Հաղըգէթ հաֆթատա իւշ տէֆա եանի սայը , բերշէնպիհ վէ ճումաա իրթէսի կիւնէրի նէշը օլունմադ , Ղաղէթանըն Ապօնաթը Ասիթանէ իշուն 15 ապրիլ 1872 սէնէսինէ գատար լաղվ օլմուշ տուր : Պէհէր նիւսիսի 40 փարա տըր : Թաշրալար իշուն բօսթա իւճրէթի գամմ օլունուր : Ղաղէթայա տէրճ օլունմադ իշուն կէօնտէրիլէճէք էվրադ վէ մէքեաթիպ Ղալաթատա էրմէնի Քիլիսէսի սօգաղընտա Ն . 19 իլէ մուրազգամ Սէտայը Հաղըգէթ օտապընա իրսալ օլունուր : Իլանաթըն պէհէր սըրասը Իքս տէֆա 100 փարա , իքինճի տէֆա 60 փարա տըր : Ուզուն նէշըլյաթ իշուն սյըրճա բազարըգ օլունուր :

ԱՍԻԹԱՆԵ 21 ՄԱՐՏ

ԽԱՐԻՃԻՅԵ

Ալապամա մէսէլէսի էլան հէր քէսին զիհնինի մէշղուլ էթմէքտէ օլուպ , Էւրոպա զաղէթալարը տախի չօգ տէֆա սիւթիւնլարընը պու մէ մէսէլէ իլէ տօլտուրմագտա տըրլար :

Նիւ Եօրգտա թապ օլունան Ֆրանսըճա Գուրիյէ տէզ էթաղիւնի նամ զաղէթա Ամէրիգանըն , գուրսան կէմիլէր հազգընտա Ինկիլթէրատան մաթլուպ էյլէտիյի թաղ մինաթը շու վէչհլէ հիսապ էթմիշտիր :

Պիրինճի ճինուպիլէրին գուրսանլէրիլէ թախրիպ օլունմուշ օլան օէֆինէլէրին ատէտի եիւզ սէքսէն սլուպ պունլարըն գըլմէթի 17,129,209 տօլար :

Իքինճի տախիլի մուհարէպէ էսնասընտա սիկուրթալէր ֆալա պուլմասընտան նաշի Ամէրիգա թիւճճարլէրին տիւշար օլտուգլարը զարար ու զիեան 1,120,795 տօլար :

Իւչիւնճիւ . Ամէրիգա հիւքիւ մէթինին սէֆայինի հարպիյէսինտէ մէղքիւր գուրսանլէրտէն խարապ օլունմուշ օլան սէֆինէլէրին գըլմէթի 25,000 տօլար :

Տէօրտիւնճիւ գուրսանլէրի գօվալամադ իշուն վուգու պուլան մէսարիֆ 70,847 : տօլար :

Եանի ճէման 25,355,482 տօլար եախօտ 137,426,712 ֆրանք օլուպ , պունլարըն իւզէրինէ տօլայըտան վուգու պուլան զարար ու զիեան տախի իլալէ օլունտուղու հալտէ , Ամէրիգանըն քեաֆիէի մաթլուպու մէպալիդի ճէսիմէյէ պալիդ օլուր :

— Ալմանեա զաղէթալարընտա շու տէհշէթլու վուգուաթը օգուրուզ :

Ֆրանգֆօրթ շէհրինտէ Եահուտիլէր մահալլէսինտէ , տէհշէթլու պիր կիւրիւլթի իլէ պիր տիւլար եըգըլպ տէրունինտէ օթուզ իքի ֆամիլէայի միւճթէմի օլան պիր խանէի խարապ էտէրէք , էրքէկ , գալը վէ չօճուգլար տախի վէրանէ ալթընտա գալմիշլար տըր : Տէրագապ մէրգումանընխէլասլարընագօշուլմուշ իսէ տէ չօգլար թէլէֆ օլմուշ օլուպ պիր գաշ քիշի անճագ գուրթուրուլմուշ տուր :

— Ֆրանսատա քէնտիլէրինի հէլաք էտէնլէր կիւն պէ կիւն չօղալմագտա օլուպ , մուհարէպէտէն պէրի ճիննէթ տախի զիյատէլէշտիղի , վէ պու հալլէրին սէպէպի իսէ աթըպպանըն թահգիլգաթընա նաղարէն էքսէր բօլիթիգա եիւզիւնտէն նէշաթ էյլէտիլի վէ գօմիւնլէրին հէման եիւզտէ իքիսինին աղընա խրֆիէթ կէլ

մէքտէ օլտուղունու Ֆրանսըզ զաղէթալարը եաղըյօրլար :

ՏԱԽԻԼԻՅԵ

Բրէնս Ֆրէտէրիկ Շարլըն Ըստանպօլա կէլտիյինտէ Պէյլէր Պէյի սէրայընտա իգամէթ էտէճէյիմիշ :

— Ճումաա կիւնի Պուլկարլարըն եհնի ինթիլապ էթտիքլէրի Էկզարգ պուրայա վասըլ օլուպ , Օրթաքէօյէ էնմիշ տիր :

— Իպրէթ զաղէթասը կէչէն կիւն 2 այ միւտտէթլէ թաթիլ օլունմուշիտի իսէ տէ , սօնրատան շաեանը միւսաատէ պույրուլարագ եէնիտէն նէշը օլունմաղա պաշլատըղըն խապէրի վասըլը սէմմը մէսէրրէթիմիլ օլմուշ տուր :

— Մալիյէ Խաղինէյի ճէլիլէսի թարաֆընտան պու տէֆա Ղալաթա պանգէրլէրի մարիֆէթիլէ օն միլիօն Ինկիլիզ լիրասը իսթիգրաղ ագտ օլունմուշ օլտուղու մէսմու տուր :

— Կէչէն բէնչէնպիհ կիւնի թիւթիւն թիւճճար էսնաֆընտան սէքիզ եիւզ քիշի գատար զէվաթ , խաքիւրայի հաղրէթը Շահանէյէ պիր արղուհալ թագտիմ էյլէմէք իւզրէ Տօլմա պաղչէ Սարայը Հիւմայուն փիշկեանընա կիթտիքլէրի սըրատէ ,

ՄԻԼԻՅԷ

ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆ ՄԷՃԼԻՍԻ

(210 թիվ հոգեւորական գործեր)

Օտեան էֆ. Օն իբրեւ երեսփոխան թարափրնտան, Ս. Պատրիարքա պիր Սուալ իյրատ օլունույօր, էվվէլա լազըմ տըր քի, մէզքիւր Սուալ Մէճլիս թարափրնտան գապուլ օլունույ, մէսայիլի եէվմիյէ սըրասընա գօնուլտուն: Պու պէօյլէ օլմատըղը թագտիրտէ, մէզքիւր Սուալըն, նէ՛ օլ տէրէճէ էհէմմիյէթի վէ նէ տէ հալլ օլունմասընա տայիր էլզէմիյէթի օլապիրի:

Իմաի շու գայիտէյէ ըիայէթ օլունմայուպ տէ, մէզքիւր Սուալ մէսէլէյի եէվմիյէ մագամընտա թահթը միւնատէլէյէ ալընըրսա, Մէճլիսին ճիւղի պիր գընմը, էքսէրիյէթ իւղէրինէ թէհաքքիւմէ գալըզընը օլաճագ տըր:

Եկէրչի Մէճլիս, Ս. Պատրիարքըն ճէվապընը պատ էլ իսթիմա, մէզքիւր Սուալը մէսայիլը մէպհուսէ մագամընտա գապուլ էտէրսէ, հիչ պիր տէյէճէյիմիլ օլամալ:

(Օտեան էֆէնդիյի հանձնը ու քի իւր քիւրսէ, նա իւր քիւրսէսէն, բայց)

Սըվաճիան էֆ. Կը ցաւիմ. . . և Օտեան էֆէնդիյի առաջարկութիւնը խիստ օրինաւոր կը համարիմ:

(Պու երեսը փոխող էֆ. տախի Շըմալ վէ Ղարապ թարափրնտան էսէն ըւզիկեարը, վէ Շարգ իլէ ձիւնիւպ ճանիպինտէն կէլէն հավատիպէրի, Իփէքճի էֆ. իլէ հէր կիւն միզանը հարարէթլէ միւվաղէնէ էյլէտիքլէրի, վէ ահվալը հաղըրէ իլէ միւսթաղիլ պէլայը գանթար իլէ թարթըպ թէվլի էյլէտիքլէրի ճիհէթլէ, միլլէթ պու զաթլար մարիֆէթի իլէ ինչալլահ անգարիպ, շու գատար սինէտէն պէրու տիւշար օլտուղու իլլէթտէն պէրու զիւն գալլալէն տըր:

Ատենապետ էֆ. Տիւլան, քէնտի ֆէրիզէտինի քեամիլէն իճրաէտիպ, մէզքիւր Սուալ քիմէ քի բաճի իտի իսէ, օնա պատ էթ-

թէպիլը Մէճլիսէ թագտիմ էյլէտի: Շիմաիտէ էկէր Մէճլիս պու խուսուստա միւնատէլէ էթմէք իսթէրսէ, էվվէլա գուրա իլէ քէնտի ըյլինի պէյան էթմէլի տիր:

(Շա'տ աղէկ, բա'րի բա'րի, յաջակողմեան խմբէ:)

Խօճասարեան էֆ. Մէսէլէյէ պաշապ հէյէթ վէրիմէքտէ տիր, շու Սուալը իրատ էտէն երեսփոխան մէճլիսի տէյիլ, իլլա Վեհ. Կաթուղիկոս, Մէճլիսի ումումիտէ սէօղիս թէմիշ օլտուղունու թահգիլի էթմէք տիր, արղըմուղ:

Օտեան էֆէնդիյի Ատենապետ իյիլէ հէնկեամընտա Ս. Պատրիարք սէօղ իսթէտիյի վաղըթ, տէր հալ միւսաատէ պույուրու ուտու, շիմաի իսէ ճիւմէմիլին սէրի թաճը օլան Վեհ. Կաթուղիկոս սէօղ իսթէմէքտէ իսէ, ճիւմէթէն բաղի օլուպ իսթիմա էթմէլիլը:

Ատենապետ էֆ. Երեսփոխան պուլունան զաթ սուալ իյրատ էթմէյէ հագգը վար իսէ տէ. ֆաղաթ տայիմա Մէճլիսին հիւսնի ըիզաթընը թահսիլ էթմիշ օլմալը. հէրնէ գատար պու խուսուստա Տիւլանիզամնամէմիլ կօղ իսէ տէ, ումումի նիզամ պէօյլէ ճէվալ վէրիլ:

Խօճասարեան էֆ. Վեհ. Կաթուղիկոս, Մէճլիսի ումումի իլէ Ս. Պատրիարքը թէվլիլի էյլէտիյինի միւթէվաթըր տըր, շու մատտէնին քիզալ ու սըհէթիինի անլամագ իութէրիլ, իլթէ պիզիմ Սուալըմըզ պունտան իպարէթ տիր:

Օտեան էֆ. Էօյլէ օլտուղութագտիրտէ, տէմէք օլուր քի մէսէլէտէ մէճպուրիլէթ վար տըր:

Ատենապետ էֆ. Պու խուսուստա Մէճլիսին ըյլինի անլամագ իչիւն գուրայա միւքաճաթ էթմէմիլ լազըմ տըր:

Պէկեան էֆ. Նիչէքի Ս. Հայր սէօղ ալտը, էվվէլա քէնտիլէր սէօլլէմէլի տիրլէր:

Ատենապետ էֆ. Մէսէլէ, մէճպուրիլէթ իւզէրինտէ օլտուղու ճիհէթլէ, էվվէլա շու խուսուստա հալլ էթմէլի, վէ սօնրատան սէօղ իսթմէլի: Պունուն իւզէրինէ Պէկեան էֆ. անաղա գալլարապ Ս. Պատրիարքըն

պէտ էյլէտիյի սէօղիւնիւ խիթաժ էթմէսինէ ըսրար վէ պիր գալ երեսփոխանար տախի թագտիր վէ իգրար էյլէտիքլէրինտէ Մէճլիստէ ուֆապ սօյունտան պիր հէյէճան հիւքմ էթմէյէ պաշլար, վէ պիր ալալըգ նիզամ ու ինթիզամ օրթտան գալլար:

Ս. Պատրիարք. (Եւրիւն գործերը):

Ուզուն վէ թէհի միւնատէյաթմէ մահալ պրագմամագ իչիւն, իշթէ պէնտէն իսթիսալ օլունան Սուալէ ճէվապըմ:

« Էթթէտէն պէրու պիր էյմիաթիւնիմիլ օլտուղունու, վէ պուրանըն ինթիլապիլէ օրատա պիր տէ Կաթուղիկոս ումուզ պուլունտուղունու հէր քէս պիրիլ: Միւշարիլէյն հաղըրէթլէրի խուսուսաթը միւթէնէվլիյէտէ պէնիմ իլէ փէք չօգ տէֆա մալսապէրաթտա պուլունմուշ վէ էլան պուլունմագտա օլուպ, պու տէֆա տա թարափրմա քէչիտէ էյլէտիյի պիր թէլէլրաֆը իլէ, քէնտիլէրինին գիյըը հիւքմինտէ պուլունան շու Մէճլիսի ումումիտէ, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ազայիտինէ մուղայիլը գարարըր վէրիլմիշ օլտուղու սահիհ մի' տիր տէյու սօրմագտա տըր: Պէնտէ, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պիր վարգապետի, վէ էյմիաթիւնտէ ձեռնադրեալ պիր եպիսկոպոսու օլտուղում հալտէ, միւշարիլէյն հաղըրէթլէրինին սուալընա եկեան եկեան ճէվապ վէրէրէք իշթիպահա մահալ պրագմամագ իչիւն իճապ էտէն իյզահաթընը վէրմիշէմտիր: Սուալը մէզքիւրթուրտան սօղրույա պանա իյրատ օլունմուշ ուտու, պէնտէ անա մուգապիլ ճէվապընը իթա էթմիշիմ, պինայէն ալէյն Մէճլիսի ումումիլիլէք բաճի վէ պիտ օլմայըպ, պունտա մէճպուրիլէթ տայիր հիչ պիր շէյ կօղ տուր:

Պէկեան էֆ. Իշթէ, նիհայէթ Ս. Հայր պիզիմ սուալիմիլէ ճէվապ վէրմէյէ հիմմէթ պույուրուլար. պէնտէնիլտէ մէճպուրիլէթ օլուպ օլմատըղընա տայիր պիրաղ պահա էթմէք իսթէրիմ, պատէհու գուրահա միւքաճաթ էտէպիլիլը:

« Երեսփոխան էֆէնդիլէր, շու

« հալիմիզ փեք զիյատէ թէսիւֆէ
« շահան տըր , զիրա Մէճիսի ու-
« մուսի պու կիւնքի կիւն պէօյիւք
« պիր մուսաթարատա պուլունտու-
« զունու թէֆէհիւս էթմէքտէյիմ » :

Պազը սանտալիալարտան — Մէ-
հնյն ոճը , զիւնյն լարնի խոտերը , զիւ-
հնյն յոյ լարնի , Գոտ լարնի զիւ-
հնյն (իւնյն , Գոտ , Գոտ — էթմէյիւ) :

Էթմէյիւս պիր սէս տիր զօ-
փար , Պէր Սուա էրտ էթմէյիւս է-
լար էթմէյիւս զիւնյն Գոտ էթմէյիւս , էթ-
մէյիւս Գոտ էթմէյիւս Գոտ էթմէյիւս :

Պազը սէսէր — Մէհնյն Գոտ է-
լար էթմէյիւս : Մէճիսիս հէյէճան
հիւքմ էթմէյիւս պաշար , վէ Սուա-
նապետ էթմէյիւս , հէր քէսի թէսքին
էթմէյիւս շալըրպ , Պէկեան էթմէյիւս
տիրք քէլամընա ազազ էյլէմէսինի
թէքիլիք էտէր :

Պէկեան էթմէյիւս . (շարունակելով)
էթմէյիւս . . . Գաթը քէլամ էթ-
մէք մադպուլ վէ մադուլտէյիլտիր ,
հէր երեսիլիսան քէնտիլիլիսի սէր-
պէսթմէ պէյան էթմէյիւս մանի օլ-
մամանըլը ըէճա էտէրիմ . . .

(Տէլէֆ)

(Երեսիլիսան պուլունտան զա-
թըն մէսուլիլիլիսի նէ տէրէճէ ազըր
օլտուղունու միլլէթիմիլտէ պիլլէն
վէք ազ օլմաղըն , թէհի միւճատէ-
լաթլէ վազըթ կէչիրմէյիւս սէպէպի-
լէթ վէրիլմէքտէ տիր :

Ս . Պատրիարգա խիթապէն իյ-
րատ օլունան Սուալէ ճէվապ իթա
օլունաճադ ըտը , օլ վազըթ մու-
մանաթ օլունաճադ խոի շու գա-
տար ուղուն միւճատէլէյիւս սէպէպի-
լէթ վէրէճէք մահալ գալմաղ ըտը :

Պու քիպար երեսիլ . էթմէյիւս զանն
էտէրսին քի էյլէնմէք իչիւն հաթթա-
տա պիր տէֆա Մէճիս թէճէմիւ
էթմէքտէ տիրլէր , էթմէյիւս միլլէթ
նէ հալտէ օլտուղունու պիլլմէքտիլին ,
քէնտի հէվայի նէֆսանիլլէրիլլէ մէյ-
տանը միւճատէլէյիւս գալըլմադտա ,
հալ պու քի պու թարղ մուհալլէրէ-
նին մահալը քէաղատիանէ վէ սայըր
մէսիլիկեան տըր , Եօք քի Սալունաու
րիչ քիլիսէսի : Սոնրա երեսի սէօյլէչի-
լիլլէ) :

Փող զազէթաւ , տատէրանէ
վէրտիլիմիլ նասիհաթը իսղա էյ-
լէտիլիստէն մէմուլունու :

Պու տէֆա մէքքիւր զա-
զէթաւ Մամուլ զազէթայի
Գիւնէրէ , Գիւնէրէ , վէ Գիւնէրէ-
նին նէ իւն հայկաբանութիւն խա-
մուրունու էյիճէ Եօքըլմադտըլըն
մէքլլէթ շամուրու կիպի օրթայա
աթտըլընա տայիր հազըր սուրէթ-
տէ շու աթիտէքի թէչէքքիլի օգու-
րուլ :

« Մամուլ լրագիրն հիմայ նոր
խմբագիր մուլնի որ քաջ տեղեակ
է Հայերէն լեզուի ուղղագրութեան
և ընէն աղէկ կ'որոշէ , սակայն
եղէ բառը եղէ բառէն չ'որոշէր , և
ուր որ եղէ բառը տեսնայ առջեւը
բաղադրով Գալլէնշանակութիւլը կ'ա-
ւելցնէ , չմտածելով թէ եղէ բառը
եղէքն բառին համանշանն չըլլալէն
իզատ , եղէ բառին նշանակութիւնը
ունի առանց ամենեւին ուրիշ նշա-
նակութիւն մը ունենալու :

(Ականջդ խօսի Մամուլ : Մամ-
լոյ հակառակ , հայկաբանութիւնը
իբրեւ զգալ ըստ Գալլէնշանակութեան
և բանչարիկ յամենայն հողմոյ շարժ-
եալ և ծածանեալ կարծիքն) :

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

— Այլաթէֆանօզտա չըմէնտրֆէր
ըթտասիօնու քարչըսընտա վէ սահիլ-
տէ քուլուլը վէ տիվարը 14,500
արչըն մըքթարը պիր արսա սաթլըք
օլտուղունտան , իսթէք իտէնլէրին
Ղալթատա Գարաքէօյտէ Թրամվայ
մէքքէլիլին քարչըսընտա Բաչաճը
խանընտա 7 նումէրօլ օտայա միւ-
րաճաթ էյլէմէլէրի :

2 .

Ք Ա Ղ Ո Ի Ա Ծ Ո Յ Ք

Տ Ի Ե Ջ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Յ

Ք Ա Ն Ի Մ Ը

Արեւոյ Տէլէֆ-Թիւնէր-Է :

Սոն կարեւոր գրքոյկը կը ծա-
խուի ի տպարանի Անտայը Հազը-
գէթ , և ամէն գրաւաճառաց քով
Գին 4 դահեկան :

ԲԱԲԱՆԸՆ

ԼԱՅԻՂԼԱԹԼԸԸՆ ԵՆ ՏԷՄԷՔՏԻՐ

Իշ պու ըէսալէ 37 սայիֆէտէն
իպարէթ օլուպ , մաթպաամըլտա
վէ քէօրիւ պաշընտաքի պարա-
դատա , 3 զըր . 20 փրյա ֆիրուլթ
օլունմադտա տըր :

Գաթօլիք տինտարանընա էլ-

զէմ օլան տուալընըն իլալէսի
իլէ պու տէֆա մաթպաամըլտա
թապ ու նէչըր օլունմուլ օլան

Հ Դ Ո Վ Մ Է Ա Կ Ա Ն

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏՈՒԹԻՆ

Ֆիրուլթ օլունուր : Ֆիյ 50 բարա :

Մադաստարեան Ակոր էֆէն-
տի Թիւրքէ վէ Թրանսըլճա թէր-
ճիւմէ , վէ տէվայիլը ըէսմիլէյի
թագտիմ օլունաճադ պիլ ճիւմէ
մէքեթիպաթ վէ էվրազը սայիլի
վէ իքի իսանտան տալի գօփեա
գալէմէ ալմադ իչուն , պու տէֆա
Գարա քէօյտէ Թրամվայ մէքքէլի
զարչըսընտա Բաչաճը խանընտա 7
նումիւր օտայը քիւլատ էթմիլ օլ-
տուղունտան , պու մէալտէ թահի-
րաթ եազտըրմադ իսթէյէն զէվաթ ,
մահալը մէպուրէ միւրաճաթ էյ-
լէմէլէրի :

ՖՈՆՏՈ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

ՂԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՍԸ

Ճուլատ իրթէսի

Սապուհ Մարտ	18	37 08
Ազալ		37 23
Բազար էրթէսի		
Սապուհ	20	38 03
Ազալ		38 24

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ՎԷ ՄԷՍՈՒԼ ՂԱԶԷԹԻ
ՄԻՔԱԹԷԼ ԷՔՄԻՐՃԵՆ

ՂԱԼԱԹԱ

Ն . 10 ԷՐՄԷՆԻ ՔԻԼԻՍԱՍԸ ՍՕԳԱՂԷ
ԽԱՆԸ ՔԷՊԻՐ